Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1893. Wydano i rozesłano dnia 1. Września 1893 Część XIII.

Nr. 43.

Rozporządzenie

c. k. Namiestnictwa z dnia 24. Lipca 1893, l. 46776, którem wydaje się w porozumieniu z Wydziałem krajowym instrukcyę służbową dla lekarza naczelnego (fizyka miasta) i dla lekarzy miejskich oraz statut dla stałej komisyi zdrowotnej w mieście Krakowie.

Na podstawie §. 14. i 16. ustawy krajowej z dnia 2. Lutego 1891 (Dz. u. i r. kr. Nr. 17), wydaje się po wysłuchaniu wniosków Prezydenta miasta i Rady miejskiej i po zasięgnięciu opinii c. k. krajowej Rady zdrowia, dołączoną instrukcyę dla lekarza naczelnego (fizyka miasta) i lekarzy miejskich oraz statut dla stałej komisyi zdrowotnej w mieście Krakowie.

A) Instrukcya

dla lekarza naczelnego i lekarzy miejskich.

a) Lekarz naczelny.

I. Stosunek do władz i personalu sanitarnego.

§. 1. Lekarz naczelny jest bezpośrednim naczelnikiem miejskiej służby zdrowia i podlega w sprawach dyscyplinarnych Prezydentowi miasta, w czynnościach zaś urzędowych Magistratowi.

II. Zakres działania.

§. 2. Lekarz naczelny czuwa nad zdrowiem publicznem w całem mieście w myśl ustawy państwowej z d. 30. Kwietnia 1870, Nr. 68 Dz. u. p., niemniej

ustawy krajowej z 2. Lutego 1891 (Dz. u. kr. Nr. 17), oraz pragmatyki służbowej dla urzędników Magistratu i niniejszej instrukcyi, a tem samem ma obowiązek obznajamiania się ciągle i jak najdokładniej z jego stanem.

§. 3. Lekarz naczelny jest referentem spraw lekarskich, jego rewizyi podlegają referaty weterynarza miejskiego. Aprobacya spraw lekarskich odbywa się w tenże sam sposób, jak spraw załatwianych przez inne wydziały Magistratu. Lekarzowi naczelnemu podlegają wszystkie organa lekarskie miejskie. Lekarz naczelny prowadzi księgę i zbiór normaliów, o ile się odnoszą do jego zawodu urzędowego, odbiera wszelkie doniesienia urzędowe i prywatne tyczące się zdrowia publicznego w mieście, a w razie epidemii czuwa nad ścisłem wykonywaniem obowiązujących przepisów i stara się o wydanie odpowiednich rozporządzeń.

§. 4. Lekarz naczelny zwołuje zazwyczaj raz na miesiąc, a w potrzebie częściej, lekarzy miejskich i weterynarza miejskiego na posiedzenia, na których mają się toczyć narady, tak o panujących chorobach jak i o wszelkich usterkach, zagrażających lub zagrażać mogących zdrowiu publicznemu, tudzież o środkach zaradczych, bądź to już zastosowanych, bądź to dopiero zastosować się mających. Protokoły z tych posiedzeń prowadzi najmłodszy z nominacyi lekarz miejski, a uchwały na nich powzięte lub wnioski, przedkłada lekarz naczelny Magistratowi i komisyi zdrowotnej.

§. 5. Tak w razie wybuchu epidemii jak i każdego niezwykłego zwiększenia się chorobliwości i śmiertelności, czy to w całem mieście, czy też jego częściach, ma lekarz naczelny przekonać się osobiście i gruntownie o stanie rzeczy, zbadać dokładnie przyczyny w porozumieniu się z lekarzami miejskimi, a w razie potrzeby i innemi władzami lub korporacyami i zarządzić bezzwłocznie co obowiązek i nauka wskazują; w razie gdyby to przechodziło jego możność lub władzę, winien jak najrychlej przedłożyć odpowiednie wnioski Prezydentowi miasta, zaś w przypadkach niecierpiących zwłoki ma prawo zażądać wykonania natychmiast swoich poleceń.

§. 6. W razie wybuchu chorób zaraźliwych u zwierząt, czuwa lekarz naczelny nad ścisłem wykonaniem wszelkich środków ostrożności, ustawami i obecnym stanem nauki wskazanych.

§. 7. Do lekarza naczelnego należy główny nadzór nad oględzinami zmarłych i nad szczepieniem, tudzież statystyka tych czynności.

§. 8. Lekarz naczelny prowadzi listę uprawnionych do praktyki lekarzy, weterynarzy, dentystów i akuszerek i czuwa nad tem, by osoby nieuprawnione nie zajmowały się praktyką lekarską, względnie położniczą. O uchybieniach w tym względzie winien donosić bezzwłocznie Magistratowi.

§. 9. Lekarz naczelny czuwa pod względem higienicznym nad aptekami, wszelkimi zakładami leczniczymi, dobroczynnymi, naukowymi, gimnastycznymi, fabrycznymi, aresztami, w razie dostrzeżenia usterków zwraca na nie uwagę

władzy bezpośrednio nad takim zakładem przełożonej lub właściciela i donosi o tem Magistratowi.

§. 10. Lekarz naczelny czuwa pod względem sanitarnym nad targami, budynkami, teatrami i lokalami publicznemi.

§. 11. Obowiązany jest przekonywać się od czasu do czasu o stanie zdrowia sierót powierzonych przez gminę opiece osób prywatnych.

§. 12. Ma prawo i obowiązek odwiedzać mieszkania akuszerek tych, które przyjmują do siebie kobiety ciężarne dla odbycia porodu, w celu przekonania się tak o pieczy ciężarnych i położnic u nich przebywających, i o stosunkach higienicznych w ich mieszkaniach, jak i o tem, czy stosują się do obowiązujących instrukcyj.

§. 13 Do lekarza naczelnego należy baczyć, by przyrządy ratunkowe gminne znajdowały się zawsze w dobrym stanie.

§. 14. Do obowiązków lekarza naczelnego należy główny nadzór policyjno-lekarski nad domami, a w szczególności nad mieszkaniami, dziedzińcami, ściekami, kanałami, wychodkami i studniami. Co do tych ostatnich, winien lekarz naczelny dać badać wodę od czasu do czasu tak chemicznie jak mikroskopijnie i bakteryologicznie, osobliwie w razie wybuchu ograniczonych epidemij lub endemij. W razie dostrzeżenia złego, winien lekarz naczelny postarać się natychmiast o zamknięcie studni.

§. 15. Lekarz naczelny ma zwracać szczególniejszą uwagę na czystość pokarmów i napojów w mieście sprzedawanych, na naczynia i przyrządy do ich przechowywania, ważenia i mierzenia, i w tym celu winien z urzędnikiem administracyjnym Magistratu niespodziewanie zwiedzać targi publiczne, handle wiktuałów, traktyernie, garkuchnie, hotele, zajazdy, kawiarnie, cukiernie, sklepy korzenne, winiarnie, szynki, jatki, masarnie, rzeźnie i t. p. W razie dostrzeżenia jakichkolwiek uchybień przeciw policyi lekarskiej, ma lekarz naczelny zawiadomić o tem Magistrat, w danym razie i Komisaryat targowy, i postarać się o zabrania towaru podejrzanego, a gdy potrzeba, o zbadanie jego mikroskopowe i chemiczne, a nawet o doniesienie sądowi karnemu.

§. 16. Lekarz naczelny ma dawać odpowiednie polecenia i wskazówki komisarzowi targowemu i obwodowemu, jakoteż chemikowi miejskiemu, by ci mogli pełnić należycie swe obowiązki.

§. 17. Do lekarza naczelnego należy nadzorować handle wód mineralnych, drogueryę, wody sodowej, farb, towarów modnych i galanteryjnych, zabawek dla dzieci, obić na ściany i t. p., przekonywać się, czy w nich nie sprzedają towarów zdrowiu szkodliwych, lub wód mineralnych zepsutych, nieświeżych albo fałszowanych lub przedmiotów, jakie tylko w aptekach sprzedawać wolno, a jeżeli mają upoważnienie do sprzedawania trucizn, czy zachowują należyte ostrożności, tak co do przechowywania, jak i sprzedawania.

Toż samo tyczy się wszelkich przedsiębiorstw i zawodów, które używają trucizn, jak: malarze, fotografowie, blacharze, i t. p.

§. 18. Do lekarza naczelnego należy nadzór lekarski nad cmentarzami, ekshumacyami i transportem zwłok.

§. 19. Nakoniec winien lekarz naczelny czuwać w ogólności nad wszystkiem, co się odnosi do zdrowia i życia mieszkańców Krakowa, obeznawać się z urządzeniami lekarskiemi miast innych, postępami higieny i nawet bez wezwania przedkładać odpowiednie wnioski Prezydentowi miasta, komisyi sanitarnej i Magistratowi.

III. Udział w komisyach.

§ 20. Lekarz naczelny należy z urzędu do wszelkich komisyj z ramienia Magistratu wyznaczanych w sprawach mających jakąkolwiek styczność z higieną i bywa na posiedzeniach Magistratu, gdzie w sprawach lekarskich referuje z głosem stanowczym

§. 21. Lekarz naczelny jest stałym członkiem komisyi sanitarnej i przedstawia sprawy sanitarne na posiedzeniach Sekcyi V. Rady miejskiej.

§. 22. Lekarz naczelny należy do komisyi poboru wojskowego tak głównej jak i dodatkowych.

§. 23. Lekarz naczelny należy do każdej komisyi zarządzonej przez budownictwo miejskie wskutek wniesienia planów na nowe budowy, dostawianie lub przekształcanie budynków. Na tych komisyach ma baczyć, by plany stosowały się do obecnych wymagań higieny. Uwagi swe w tym względzie zamieści w protokole komisyi.

§. 24. Jako członek komisyi z ramienia Magistratu do oglądania domów świeżo wystawionych lub znacznie przerobionych ma w protokole komisyi zamieścić swe zdanie, czy ze stanowiska higienicznego nie ma powodu do odmówienia konsensu na zamieszkanie lub w ogóle używanie.

§. 25. Jako należący do komisyi w sprawie zakładania fabryk i warsztatów rękodzielniczych dla ocenienia, czy one w myśl ustawy przemysłowej nie będą groziły tak ludziom w nich pracującym, jak i sąsiednim mieszkańcom niebezpieczeństwem dla zdrowia lub życia, albo niedogodnością przez łoskot, dym, wyziewy, kurz i t. p., winien lekarz naczelny dokładnie rozpatrzyć się w planach i miejscowości, zastanowić się w ogóle nad wszelkiemi okolicznościami pod względem higienicznym ważnemi i zdanie swe na gruntownem zbadaniu przedmiotu i nauce oparte zamieścić w protokole komisyi.

§. 26. Zakłady fabryczne §. 27. ustawy przemysłowej objęte, nadzoruje lekarz naczelny dla przekonania się, czy dopełnia się w nich warunków policyjno-lekarskich i nie postępuje wbrew przepisom higieny.

§. 27. Lekarz naczelny decyduje w wątpliwych przypadkach o potrzebie zarządzenia sekcyi policyjno-sanitarnej po wysłuchaniu zdania właściwego lekarza miejskiego.

IV. Statystyka i wykazy.

§. 28. Lekarz naczelny obowiązany jest prowadzić dokładny wykaz swych czynności, utrzymywać ewidencyę podrzutków, głuchoniemych, ciemnych, obłąkanych, matołków i kalek nie umieszczonych w zakładzie, a zamieszkałych w mieście Krakowie, i zawiadamiać właściwe władze, jeżeli dostrzeże, że opieka tych osób zostających pod publicznym nadzorem jest pod względem sanitarnym zaniedbaną; nadto prowadzi lekarz naczelny statystykę umiejętną chorobliwości i śmiertelności; część lekarską statystyki miejskiej prowadzi za osobnem atoli wynagrodzeniem.

§. 29. Najdalej do końca Stycznia, obowiązany jest lekarz naczelny złożyć umiejętne zdanie sprawy ze swych czynności i stosunków sanitarnych miasta w roku ubiegłym.

V. Opinie i świadectwa.

§. 30. Na polecenie Prezydenta miasta lub Magistratu ma lekarz naczelny dawać opinie w sprawach wymagających wiadomości lekarskich. Do niego także należy badać na żądanie władzy właściwej stan zdrowia fizycznego i umysłowego urzędników i sług Magistratu, ich żon i dzieci, tudzież kandydatów na posady w służbie miejskiej.

§. 31. Fizyk miejski potwierdza autentyczność podpisów na świadectwach wydanych przez lekarzy prywatnych.

§. 32. Co do obłąkanych lub o chorobę umysłową podejrzanych, spisuje historyę choroby i wydaje orzeczenie co do kwalifikacyi do szpitala obłąkanych.

VI. Mieszkanie lekarza naczelnego.

§. 33. Lekarz naczelny ma mieszkać w śródmieściu i przynajmniej przez godzinę dziennie stale oznaczoną, urzędować w swojem biurze w Magistracie.

VII. Zastępstwo lekarza naczelnego.

§. 34. W razie choroby, urlopu lub innej ważnej przeszkody, zastępuje lekarza naczelnego lekarz miejski, którego Prezydent miasta do tego powoła.

b) Lekarze miejscy.

I. Stosunek do władzy miejscowej.

§. 1. Lekarze miejscy są miejskimi urzędnikami zdrowia i podlegają w sprawach dyscyplinarnych Prezydentowi miasta, w zakresie zaś swych czynności urzędowych Magistratowi i lekarzowi naczelnemu miejskiemu.

Lekarze miejscy winni stosować się do ustaw i przepisów obowiązujących, oraz do niniejszej instrukcyi, jak również do wskazówek lekarza naczelnego miejskiego.

II. Zakres działania w ogólności.

§. 2. Do zakresu działania lekarzy miejskich należy:

a) oglądać zmarłych w przydzielonym im obwodzie miasta i załatwiać czynności urzędowe z tym obowiązkiem połączone;

b) popierać wszelkiemi siłami działanie lekarza naczelnego i w tym celu donosić o wszelkich uchybieniach przeciw policyi lekarskiej dostrzeżonych we własnym obwodzie;

c) leczyć bezpłatnie rzeczywiście ubogich swego obwodu w domu swoim w dwóch godzinach dziennie stale oznaczonych, a w pomieszkaniach tylko takich chorych, których do szpitala przenieść nie można;

d) załatwiać wszelkie czynności lekarskie innego rodzaju, niniejszą instrukcyą wskazane.

a) Oględziny zmarłych.

§. 3. Oględzinami zmarłych ma lekarz przekonać się

a) czy osoba oglądana rzeczywiście nie żyje;

b) czy oglądany umarł śmiercią naturalną w skutek choroby oznaczyć się dającej i po leczeniu przez osobę uprawnioną;

c) czy przeciwnie oglądany umarł śmiercią gwałtowną, umyślnie sprowadzoną lub przypadkową;

d) czy ze śmiercią nie łączą się okoliczności, któreby wskazywały na epidemią lub endemią;

e) czy nakoniec ze śmiercią oglądanej osoby zostaje w związku w ogóle jakaś okoliczność ważna dla zdrowia publicznego.

§. 4. Jeżeli zmarły znajdował się w opiece lekarskiej, meldujący go winien wykazać się przed lekarzem obwodowym świadectwem śmierci lub leczenia, wydanem przez lekarza, który zmarłego leczył.

§. 5. Lekarz miejski otrzymawszy takie świadectwo lub doniesienie o śmierci, winien obejrzeć zwłoki w przeciągu 24 godzin od zameldowania

i wydać świadectwo oględzin. Do świadectw tak w tym jak w poprzednim ustępie wspomnianych, należy używać formularzy przez Magistrat wydanych.

W nagłych przypadkach oględziny winny odbyć się natychmiast.

§. 6. Lekarz miejski dostrzegłszy ślady życia, postąpi sobie według nauki i albo sam użyje środków ratunku, albo zawezwie do pomocy lekarza, którego sobie otaczający zmarłego życzą. Od ratunku tego wolno mu dopiero wtedy odstąpić, gdy się przekona o zaszłej niewątpliwie śmierci.

§. 7. Jeżeli świadectwo śmierci wydane przez lekarza, który zmarłego leczył, zgadza się z wynikiem oglądania zwłok, wyda lekarz obwodowy świadectwo oględzin i wypełni w niem nie tylko wszystkie rubryki w sposób należyty, ale nadto oznaczy, kiedy ma odbyć się pogrzeb.

§. 8. Stosownie do tego nie wolno używać w świadectwach oględzin ogólnych wyrażeń jak: obywatel, rękodzielnik, ubogi, i t. d. lecz należy, jak tylko można najdokładniej. podać zatrudnienie i stan zmarłego.

§. 9. W razie nagłej śmierci osoby, do której żadnego lekarza nie wzywano, należy przez wypytanie się osób otaczających oznaczyć prawdopodobną przyczynę śmierci, a w razie wątpliwości donieść o tem lekarzowi naczelnemu, który według swego uznania zarządzi sekcyą lub poleci bez niej wydać świadectwo oględzin.

§. 10. W każdym innym przypadku a zatem, jeżeli lekarz dostrzeże na ciele ślady zbrodni lub przestępstwa, jeżeli świadectwa śmierci nie wydał lekarz do praktyki uprawniony, lub jeżeli jego treść nie zostaje w zgodzie z wypadkiem oględzin, wstrzyma się lekarz miejski od wydania świadectwa oględzin zezwalającego na pogrzeb i uwiadomi o tem lekarza naczelnego piśmiennie celem dalszego zarządzenia. W razie podejrzenia o zbrodnię lub przestępstwo poleci zwłoki przenieść do zakładu medycyny sądowej.

§. 11. Oględziny jednorazowe uważa się zazwyczaj za wystarczające, w razie atoli jakichkolwiek wątpliwości, obowiązany jest lekarz miejski do drugich oględzin, a wtedy winien aż do ich spełnienia zatrzymać się z wydaniem świadectwa oględzin.

§. 12. Badając godzinę śmierci, lekarz miejski zwróci uwagę pozostałych lub domowników, że w myśl §. 375. ustawy karnej podanie fałszywe czasu śmierci podlega karze aresztu od 1 do 6 miesięcy.

§. 13. Jeżeli nie nastąpi żadna przeszkoda, winien pogrzeb odbyć się w 48 godzin po śmierci. Na odroczenie pogrzebu na dłuższy czas niż w 60 godzin po śmierci, udziela pozwolenia prezydyum Magistratu za przychylną opinią lekarza naczelnego.

Natomiast lekarz miejski może pogrzeb przyspieszyć, jeżeli śmierć nastąpiła z choroby zakaźnej lub jeżeli zwłoki podlegają szybkiemu rozkładowi,

§. 14. Jeżeli ze świadectwa śmierci, wydanego przez lekarza, który zmarłego leczył, lub z oględzin zwłok pokaże się, że przyczyną śmierci była

choroba zaraźliwa, lekarz miejski pouczy rodzinę i domowników zmarłego o zaraźliwości choroby, nakaże, jeżeli odosobnienie należyte nastąpić nie może, wywieść zwłoki do domu przedpogrzebowego na cmentarzu i w porozumieniu z lekarzem naczelnym nakaże i dopilnuje desinfekcyi mieszkania, pościeli, bielizny i sprzętów przez zmarłego używanych, tudzież poczyni wszelkie inne kroki przez naukę i doświadczenie wskazane, celem zapobieżenia rozwleczeniu zarazy.

W razie śmierci z chorób mniej zaraźliwych, przyspieszy ile się da pogrzeb, i zabroni wystawienia wieka. W każdym razie wyda polecenie, aby zwłok osób zmarłych na choroby zaraźliwe nie odwiedzano i na cmentarz nie niesiono.

§. 15. Jeżeli przy oglądaniu zwłok niewiasty okaże się ciąża dłuższa nad 7 miesięcy, a cięcia cesarskiego jeszcze nie wykonano, lekarz miejski zaleci spiesznie wykonanie tej operacyi, lub ją sam wykona, o czem zda raport lekarzowi naczelnemu.

§. 16. Zwłoki osób nieznanych lekarz miejski poleci przenieść do zakładu medycyny sądowej. Tożsamo tyczy się samobójców.

§. 17. Bez osobistego oglądania zwłok, świadectw oględzin nie wolno wydawać.

§. 18. Przed obejrzeniem zwłok przez lekarza miejskiego i daniem przezeń pozwolenia nie wolno zdejmować masek ze marłych, ani też fotografować zwłok.

Z oględzin zmarłych prowadzić winien lekarz miejski dokładny protokół, w którym liczby zmarłych zgadzać się winny z liczbami świadectw oględzin.

§. 19. Oględziny zmarłych są płatne z wyjątkiem zupełnie ubogich. Taksy wyznaczone opłacać będą strony do kasy miejskiej, która je wręczać będzie lekarzom miejskim.

Klasa pierwsza, zamożnych płaci	. . . .	2 złr.	— ct.
„ druga średnia „	. . . .	1 „	— „
„ trzecia niezamożnych „	. . . .		50 ct.
„ czwarta zupełnie ubogich nic nie płaci.			

Oznaczenie klasy na świadectwie oględzin pozostawia się sumienności lekarza miejskiego.

Wice-prezydent Magistratu, rozstrzyga zażalenia przeciw oznaczeniu klasy.

b) Dozór sanitarny w obwodzie.

§. 20. Do lekarza miejskiego należy bezpośredni nadzór nad higienicznym stanem powierzonego jego pieczy obwodu.

§. 21. Lekarz miejski winien w tym celu zwiedzać w swym obwodzie domy i inne budowle publiczne i prywatne a w nich baczyć na wszystko,

co zasługuje na uwagę pod względem lekarskim, przedewszystkiem zatem na podwórza, śmietniki, zlewy, kloaki, kanały, schody, sienie, piwnice, na mieszkania osobliwie parterowe, mianowicie dla ubogiej ludności przeznaczone.

§. 22. Szczególniejszą winien zwracać uwagę na lokale, w których większa liczba osób się gromadzi, a więc na warsztaty, fabryki zakłady wychowawcze publiczne, prywatne, klasztory, ochrony, domy sierót, areszta i szpitale pod dozorem gminy zostające, domy kalek, rekonwalescentów, itp. W razie dostrzeżenia jakichkolwiek uchybień pod względem sanitarnym albo sam poleci złe usunąć, albo gdy to nie skutkuje, uwiadomi o niem lekarza naczelnego.

§. 23. Do lekarza miejskiego należy bezpośredni nadzór nad wszelkiemi artykułami żywności i naczyniami do ich przechowywania, a zatem nad wszelkiego rodzaju napojami, mięsiwami, owocami, grzybami, dalej nad beczkami, naczyniami glinianemi i metalowemi, nad maszynami do pompowania piwa, kurkami, lewarami i t. p. W tym celu obowiązany jest lekarz miejski wskutek polecenia piśmiennego zwiedzać z komisarzem targowym lub obwodowym niespodzianie wszelkie miejsca, sklepy i handle, gdzie się sprzedają artykuły żywności, a gdy znajdzie coś podejrzanego, poleci natychmiast zabrać i odesłać lekarzowi naczelnemu do dalszego zarządzenia.

§. 24. Do lekarza miejskiego należy baczyć, by nie sprzedawano towarów zdrowiu szkodliwych jak: łakoci, cukierków, zabawek dziecięcych, materyj na odzież, kwiatów sztucznych, obić na ściany i t. p., rzeczy farbami szkodliwemi powleczonych, tudzież samychże farb, zdrowiu w jakikolwiek sposób niebezpiecznych.

§. 25. Lekarz miejski winien szczególniej mieć na oku garkuchnie i traktyernie dla ludzi ubogich, tudzież szynki, te ostatnie szczególniej, by w nich nie sprzedawano wódek alkoholem amilowym zanieczyszczonych lub w sposób niewłaściwy przyprawionych.

§. 26. Lekarz miejski ma czuwać nad tem, by z rodzin chorobami zaraźliwemi nawiedzonych dzieci nie chodziły do szkoły, dopóki niebezpieczeństwo zarażenia albo samo nie minie, albo w inny sposób usuniętem nie zostanie.

c) Leczenie ubogich.

§. 27. Chorych ubogich nie mogących z powodu choroby korzystać z ambulatoryum odwiedzi w domu, a przekonawszy się o możności leczenia w ich własnem pomieszkaniu pod względem lokalu, obsługi, dyety stosownej i rodzaju choroby, obejmie ich w stałe leczenie.

§. 28. Obowiązek leczenia bezpłatnie chorych ubogich przez lekarza miejskiego nie rozciąga się do chorób chirurgicznych, ocznych i położniczych wymagających bardzo specyalnych wiadomości, operacyj większych, przy-

rządów i opasek, tudzież asystencyi. Takich chorych objaśnić winien lekarz miejski o niniejszej instrukcyi i odesłać do szpitala lub kliniki.

§. 29. Chorym ubogim cierpiącym na choroby weneryczne lub świerzb, tudzież chorym nie mogącym mieć w domu należytej opieki, zaleci lekarz miejski udać się do szpitala i wyda w tym celu w razie potrzeby wezwanie do straży pożarnej o furmankę miejską lub lektykę.

§. 30. Chorych ubogich mogących być leczonymi w pomieszkaniu własnem, lecz pozbawionych opieki i stosownej dyety, zaleci a mianowicie: chrześcian, opiece Sióstr Miłosierdzia lub P. P. Felicyanek; starozakonnych zaś opiece odpowiednich towarzystw żydowskich

§. 31. Chorych nieuleczalnych, pozbawionych w domu opieki, rzeczywiście ubogich, przedstawi lekarz miejski Magistratowi do umieszczenia w domu kalek, o ile przynależą do gminy miasta Krakowa.

§ 32. Na recepcie wydanej na koszt miasta, wyrazić winien lekarz miejski imię, nazwisko stan, miejsce urodzenia, zatrudnienie chorego i liczbę domu, w którym mieszka

§. 33. Ubodzy chorzy przychodni, otrzymawszy receptę od lekarza miejskiego, udadzą się do komisarza właściwego obwodu po asygnacyę na bezpłatne wydawanie lekarstw.

§. 34. Chorym ubogim w gwałtownej potrzebie i w nocy, może lekarz miejski przepisać lekarstwo i receptę wprost posłać do apteki, a nadto obowiązany jest posiadać w myśl postanowień rozporządzenia ministeryalnego z 26. Grudnia 1882 (Dz. p. p. Nr. 182) apteczkę podręczną *(Nothapparat,)*, którą na koszt gminy uzupełniać ma prawo.

§. 35. Lekarz miejski trzymać się winien pod względem ordynacyi form najtańszych i najprostszych, a środków jak najskuteczniejszych.

§. 36. W razie powtarzania lekarstw nie wolno na receptach wprost dopisywać repetatur lecz należy wydać nową receptę bacząc, by w takich razach flaszki zwracano do apteki, celem powtórnego ich użycia.

§. 37. Lekarz miejski winien baczyć, by lekarstwa ubogim przepisywane, były należycie przyrządzone. O uchybieniach wszelkich w tej mierze, winien donosić lekarzowi naczelnemu.

§. 38. Ponieważ ludność przyzwyczaiła się do wzywania lekarzy miejskich w przypadkach nagłych, przeto do nich należy nieść pierwszą pomoc, za którą mają prawo żądać stosownego do zamożności strony wynagrodzenia. Służbodawcy winni płacić za leczenie swej służby.

§. 39. Gdzie potrzeba ratunku jest nagła, a odległość znaczna, wolno lekarzowi miejskiemu użyć dorożki na koszt miasta.

§. 40. Szczególniejsze okazy patologiczne w praktyce urzędowej prześle lekarz miejski do odpowiedniego zbioru w uniwersytecie.

d) Szczepienie ospy.

§. 41. Od 15. Maja do końca Lipca każdego roku winni są lekarzy miejscy szczepić dzieci dwa razy na tydzień przez dwie godziny w lokalach na ten cel przez Magistrat wyznaczonych krowianką, kosztem miasta zakupioną.

§. 42. Każde dziecię szczepione zapiszą w osobnym protokole, wypełniając starannie wszelkie jego rubryki.

§. 43. Lekarze miejscy winni się przekonać ile można o skutku szczepienia, a jeżeli przekonają się o należytym skutku, wydadzą stronie na żądanie świadectwo w odpowiedniej formie.

§ 44. Dzieci w ochronach winni lekarze miejscy oglądać i nieszczepione zaszczepić limfą ochronną.

§ 45. Ze szczepienia składać będą lekarze miejscy Magistratowi w końcu roku sprawę za pośrednictwem lekarza naczelnego.

e) Pomoc w nagłych przypadkach.

§. 46. W razie pożaru lub innego nieszczęśliwego przypadku, któryby w jego obwodzie się zdarzył, winien lekarz miejski spieszyć na miejsce z odpowiedniemi narzędziami chirurgicznemi i nieść pomoc w razie potrzeby.

§. 47. W razie nieobecności w domu lekarza właściwego obwodu lub innej przeszkody, winien go na wezwanie wyręczyć inny lekarz miejski w niesieniu pomocy na miejscu nieszczęścia.

f) Opieka nad aresztami.

§. 48. Z kolei co miesiąc jeden lekarz miejski przybędzie codziennie do aresztów miejskich dla dania opinii o zdrowiu aresztantów i szupaśników.

III. Mieszkanie.

§. 49. Każdy lekarz miejski winien mieszkać w swoim obwodzie.

§. 50. Na domu zamieszkanym przez lekarza miejskiego ma się znajdować latarnia czerwona z odpowiednim napisem; na drzwiach zaś wchodowych do mieszkania napis wskazujący czas ordynacyi, po jednej godzinie codziennie rano a po południu tylko w dnie powszednie.

§. 51. W tych godzinach ordynacyjnych lekarz miejski winien załatwiać także wszelkie inne czynności swego urzędu, które z natury rzeczy w domu załatwiać może.

§. 52. Lekarz miejski jest stałym członkiem komisyi sanitarnej z głosem doradczym.

IV. Zastępstwo lekarza miejskiego.

§. 53. Lekarz miejski nie może bez pozwolenia Prezydenta miasta wydalić się z miasta nad 24 godzin; atoli w razie wydalenia się na 24 godzin, winien postarać się o zastępcę. W razie choroby, urlopu lub innej ważnej przeszkody, zastępuje go inny lekarz miejski, którego Prezydent miasta do tego powoła.

STATUT

Komisyi sanitarnej miasta Krakowa.

---

§. 1. Komisya sanitarna jest organem doradczym. Jako taka wydaje opinie w sprawach tyczących się zdrowia publicznego w zakresie działania tak własnego jak poruczonego (§. 6. niniejszego statutu).

§. 2. Przewodniczącym komisyi sanitarnej jest Prezydent miasta lub jego zastępca.

§. 3. Komisya sanitarna składa się z 12. członków wybranych przez Radę miejską, w połowie ze swego grona, a w połowie ze znawców zamieszkałych w gminie. Za znawców uważać należy osoby mające ze swego stanowiska lub zawodu styczność z higieną publiczną.

Wedle uznania Przewodniczącego lub za uchwałą własną, może Komisya sanitarna zapraszać w razie potrzeby znawców z poza swego grona.

Z urzędu bywają na posiedzeniach komisyi sanitarnej z głosem stanowczym: II. wice-prezydent miasta i lekarz naczelny, z głosem doradczym zaś lekarze i weterynarz miejscy, dyrektor budownictwa, inżynier sanitarny i chemik miejski.

§. 4. O ukonstytuowaniu się komisyi sanitarnej należy, z wymienieniem nazwisk członków, zawiadomić Wydział krajowy i c. k. Namiestnictwo.

§. 5. Urząd członka komisyi sanitarnej jest honorowy a więc bezpłatny.

Czas urzędowania członków komisyi sanitarnej trwa 3 lata.

Czas urzędowania członków wybranych z łona Rady miejskiej, gaśnie z chwilą ustąpienia ich z reprezentacyi gminnej, a wybranych z poza Rady z ukończeniem najbliższych wyborów do niej.

Wybór uzupełniający ważny jest tylko do najbliższych wyborów do Rady miejskiej.

§. 6. Komisya sanitarna jest obowiązaną wydawać opinie na wezwanie Przewodniczącego, uprawnioną zaś czynić wnioski z własnej inicyatywy w sprawach zdrowia publicznego.

Komisya sanitarna wydaje opinie lub czyni wnioski:

a) w sprawie organizacyi służby zdrowia w gminie;

b) o kwalifikacyi kandydatów, starających się o posadę w służbie zdrowia gminnej;

c) w sprawach, mających pod względem sanitarnym zasadnicze znaczenie;

d) w sprawach zarządzeń, mających na celu poprawę stosunków zdrowotnych w gminie;

e) w sprawach publicznych urządzeń sanitarnych, budowli na cele zdrowotne i t. d., o ile wymagają ocenienia ze względów sanitarnych.

§. 7. Referentem stałym peryodycznych sprawozdań o stosunkach zdrowia publicznego w gminie jest lekarz naczelny, i ten je podaje do wiadomości komisyi sanitarnej.

Przewodniczący przydziela sprawy do referowania członkom komisyi zdrowia wedle swego uznania.

Referent przygotowuje sprawę, przedstawia ją na posiedzeniu komisyi i stawi wniosek.

Wnioski i opinie komisyi sanitarnej przedkłada przewodniczący Magistratowi względnie Radzie miejskiej do stosownego zarządzenia.

Zarządzenia przedsięwzięte w skutek wniosku komisyi sanitarnej, należy podawać jej do wiadomości.

§. 8. Komisya sanitarna odbywa swe posiedzenia zwyczajnie raz na miesiąc. Nadzwyczajne posiedzenia może zwołać Przewodniczący z własnej inicyatywy, ma jednak obowiązek to uczynić na pisemne żądanie trzeciej części członków komisyi.

Zaproszenia piśmienne na posiedzenia, czy to zwyczajne, czy nadzwyczajne, rozsyła Przewodniczący członkom wraz z porządkiem dziennym na trzy dni przed posiedzeniem.

Członkowie komisyi sanitarnej są obowiązani zadosyć uczynić wezwaniu Przewodniczącego, a w razie nieuniknionej przeszkody, usprawiedliwić swą nieobecność.

Członkowie, którzy bez usprawiedliwienia nie byli obecni na trzech po sobie następujących posiedzeniach, tracą mandat.

W ich miejsce należy zarządzić wybór uzupełniający.

Do ważności uchwał potrzebną jest obecność więcej niż połowy członków. Uchwały zapadają większością głosów obecnych.

W razie równości głosów rozstrzyga Przewodniczący. Mniejszości służy prawo uzasadnienia swego zdania w osobnym wniosku

§. 9. Komisya zdrowotna prowadzi protokół podawczy z następującemi rubrykami:

a) liczba bieżąca przedmiotu w komisyi;

b) nazwa strony lub władzy, która sprawę wnosi i liczba jej podania;

c) dzień wniesienia do komisyi;

d) treść przedmiotu;

e) załatwienie.

Oprócz tego prowadzi komisya zdrowotna protokół obrad, w którym uwidocznione być mają: przedmiot obrad, wniosek referenta, treściwy przebieg dyskusyi i uchwała. Wyciągi z tego protokołu mają być dołączone do właściwego aktu

§. 10. Sprawozdanie z czynności komisyi sanitarnej, należy corocznie przedkładać Wydziałowi krajowemu i c. k. Namiestnictwu; protokołów zaś posiedzeń będzie się tym władzom udzielać do przejrzenia tylko na żądanie.

Nr. 44.

R o z p o r z ą d z e n i e

Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z d. 11. Sierpnia 1893, l. 41.103, wydane w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem we Lwowie, w przedmiocie zezwolenia gminie miasta Mielec na dalszy pobór opłaty gminnej od słodzonych trunków spirytusowych i araku, na dalsze sześć lat.

Wydział krajowy na mocy ustawy z dnia 11. Marca 1888, Nr. 36 Dz. ust. kraj., za zgodą c. k. Namiestnictwa we Lwowie, zezwala gminie miasta Mielec na dalszy pobór opłaty gminnej od słodzonych trunków spirytusowych i araku w kwocie 4 ct. od jednego litra na dalsze sześć lat, z tem zastrzeżeniem, że gminie Mielec nie będzie wolno żądać dodatkowego uiszczenia rzeczonej opłaty za czas przed ogłoszeniem odnośnego zezwolenia.

Lwów, dnia 11. Sierpnia 1893.

Marszałek krajowy:
S a n g u s z k o w. r.

Członek Wydziału krajowego:
Dr. Wereszczyński w. r.

Nr. 45.

U s t a w a

z dnia 11. Sierpnia 1893, obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o zezwoleniu gminie miasta Chrzanowa na pobór opłaty gminnej od napojów spirytusowych i od piwa w latach 1894, 1895 i 1896.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam:

Art. I.

Gminie miasta powiatowego Chrzanowa zezwala się pobierać począwszy od 1. Stycznia 1894 do końca roku 1896 opłatę gminną od napojów spirytusowych i piwa w gminie wyrabianych lub w jej obręb sprowadzanych i w nim zużywanych według następującej taryfy:

1) od 1 hektolitra piwa leżaka	80	ct.
2) od 1 hektolitra piwa pojedyńczego	50	„
3) od 1 flaszki ($^1/_2$ litra) piwa marcowego	$^1/_2$	„
4) od 1 flaszki ($^1/_2$ litra) piwa czarnego (*bokbier*) . . .	$^1/_2$	„
5) od 1 litra wódki, okowity, spirytusu i t. p. sprowadzanych bądź w beczkach, flaszkach, lub jakichkolwiek innych naczyniach	4	„
6) od 1 litra rumu, araku i t. p. sprowadzanych bądź w beczkach, flaszkach, lub jakichkolwiek innych naczyniach	4	„
7) od 1 litra słodzonych napojów spirytusowych w ogóle i t. p. sprowadzanych bądź w beczkach, flaszkach lub innych jakichkolwiek naczyniach	4	„

Art. II.

Do uiszczenia opłaty obowiązani są wszyscy, którzy napoje w Art. I. poszczególnione wyrabiają lub sprowadzają dla miejscowej konsumcyi, bądź na sprzedaż, bądź też na własny użytek.

Art. III.

Okręg poborowy stanowi gmina miasta powiatowego Chrzanowa.

Art. IV.

Ta opłata cięży tylko na konsumcyi miejscowej i nie można nią obciążać produkcyi, ani obrotu handlowego.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tej opłaty, wyda w drodze administracyjnej c. k. Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Ischl, 11. Sierpnia 1893.

Franciszek Józef w. r.

Taaffe w. r.